

BOKT “QAFQAZ-KREDİT” MMC

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun
hazırlanmış Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Rəyi

31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə

MÜNDƏRİCAT

Səhifə

31 dekabr 2024-ci il tarixinə bitən il üzrə	
Maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiqlənməsi üzrə	
Rəhbərliyin məsuliyyətinə dair hesabat	1
Müstəqil auditorun hesabatı	2-3
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	4
Mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-36

BOKT "QAFQAZ KREDIT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQLƏNMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULLİYYƏTİNƏ DAİR HESABAT

Rəhbərlik BOKT "Qafqaz Kredit" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin ("Təşkilat") 31 dekabr 2024-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, eləcə də həmin tarixə bitən il üzrə əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişiklikləri Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") müvafiq olaraq düzgün əks etdirən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq şəkildə seçilməsinə və tətbiqinə;
- Məlumatların, o cümlədən mühəsibat uçotu qaydalarının müvafiq, mötəbər, müqayisəli və anlaşıla bilən tərzdə təqdimatına;
- İstifadəçilərə xüsusi əməliyyatların, digər hadisə və şəraitlərin BOKT-un maliyyə fəaliyyəti və maliyyə nəticələrinə təsirini anlamağa kömək göstərmək üçün MHBS-in xüsusi tələblərinin yerinə yetirilməsi kifayət etmədikdə əlavə açıqlamaların verilməsinə;
- BOKT-un fasiləsizlik prinsipinə əsasən fəaliyyətini davam etdirə bilməsi imkanlarının qiymətləndirilməsinə.

Həmçinin, rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuldur:

- BOKT daxilində sağlam və effektiv daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılmasına;
- BOKT-un əməliyyatlarının açıqlanması və izah edilməsi, habelə maliyyə vəziyyətinin istənilən vaxt dəqiqliklə açıqlanması üçün yetərli olan və BOKT-un maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun gəldiyini təmin edə biləcək müvafiq mühəsibat uçotu qeydlərinin aparılmasına;
- Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi və mühəsibat uçotu standartlarına müvafiq olaraq yerli uçot qeydlərinin aparılmasına;
- BOKT-un aktivlərinin mühafizə olunması üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq və digər pozuntuların müəyyən edilməsi və qarşısının alınmasına.

BOKT-un 31 dekabr 2024-ci il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatlarının buraxılması rəhbərlik tərəfindən 7 may 2025-ci il tarixində təsdiqlənmişdir.

BOKT-un rəhbərliyi tərəfindən:

Arif Qurbanov
Direktor

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Gülnaz Məmmədova
Baş Mühəsib

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Müstəqil Auditorların Hesabatı

BOKT “Qafqaz-Kredit” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Səhmdarları və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz BOKT “Qafqaz-Kredit” MMC-nin (Təşkilat) 31 dekabr 2024-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixə bitən il üzrə mənfəət və ya zərər və digər məcmu gəlirlər, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2024-ci il tarixinə BOKT-un maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (“BAS”) uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Peşəkar mühasiblərin etika məəcəlləsi”-nə (“MBESS Məcəlləsi”) uyğun olaraq biz Təşkilatdan müstəqillik və biz MBESS Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz auditor sübutu rəyin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Digər məsələ

BOKT-un 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları başqa auditor tərəfindən yoxlanılmışdır və hesabatla dair müsbət rəy bildirilmişdir. BOKT-un 31 dekabr 2023-cü il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının auditini aparmamışıq, müvafiq olaraq həmin maliyyə hesabatlarına dair rəy və ya hər hansı digər əminlik formasını təqdim etmirik.

Rəhbərlik, maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatları Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və həmçinin, yanlışlıq və səhvlər, əhəmiyyətli təhriflər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün daxili nəzarət sisteminin yaradılmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin BOKT-u ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik BOKT-un daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

BOKT-un idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslər BOKT-un maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar spektisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman BOKT-un daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq BOKT-un daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gəldiyimiz halda, biz auditor hesabatımızda fərdi maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Təşkilat daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmunu, eləcə də, maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Fəaliyyətin fasiləsizliyinə dair əhəmiyyətli qeyri-müəyyənlik

Biz diqqəti BOKT-un maliyyə hesabatlarına dair izahedici qeydlərində olan koronavirus infeksiyasının yayılması şəraitində və bunun iqtisadi nəticələri ilə bağlı BOKT-un fəaliyyətinin davam etdirilməsinə dair qeyri-müəyyənlik faktorlarına yönəltmək istərdik. İzahedici qeydlərdə hazırkı şəraitdə Təşkilat öz fəaliyyətinin fasiləsizliyini təmin etmək sahəsində əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olması göstərilmişdir. Bu şəraitlə əlaqədar biz öz mülahizələrimizdə dəyişikliklər etməmişik.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda BOKT-un idarə edilməsinə cavabdeh olan şəxslərin özünü cavabdeh etməyəcəyini qeyd etməliyik.

7 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikası, Bakı

Audit & Assurance | Tax | Advisor
Member of the Reanda International
NETWORK

BOKT "QAFQAZ-KREDIT" MMC**MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT****31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNƏ***(Azərbaycan Mənatı ilə)*

	Qeyd	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	12,272	13,620
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	8	1,101,219	1,007,989
Qazanılmış, lakin alınmamış gəlir		28,606	
Banklarda yerləşdirilmiş depozitlər			100,000
Binalar və avadanlıqlar	9	29,294	31,714
Qeyri-maddi aktivlər	10	1,528	1,279
Təxirə salınmış vergi aktivləri	18	10,545	8,039
Gələcək dövrün xərci			460
Cari mənfəət vergisi aktivləri		4,424	8,362
Digər aktivlər	11	4,891	6,956
CƏMI AKTİVLƏR		1,192,779	1,178,419
ÖHDƏLİKLƏR			
Gələcək dövrün gəlirləri			44,398
Maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər			38,925
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi			-
Cari vergi öhdəliyi	18	13,391	9,933
Digər öhdəliklər	12	23,034	255
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		36,425	93,511
KAPİTAL			
Nizamnamə kapitalı	13	592,000	592,000
Kapital ehtiyatları		238,042	238,042
Bölüşdürülməmiş mənfəət		326,312	254,866
CƏMI KAPİTAL		1,156,354	1,084,908
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		1,192,779	1,178,419

Rəhbərlik adından:

Arif Qurbanov
Direktor

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Gülnaz Məmmədova
Baş Mühəsib

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-37-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BOKT "QAFQAZ-KREDİT" MMC

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VƏ DİGƏR MƏCMU GƏLİRLƏR HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2024-cü il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Effektiv faiz metodu ilə hesablanmış faiz gəlirləri	14	357,470	235,264
Faiz xərcləri	14	(132)	(144)
Xalis faiz gəlirləri		357,338	235,120
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə (ehtiyat)/ehtiyatın bərpası	8	(40,213)	-
Ehtiyat ayırmalarından/(bərpasından) sonra xalis faiz gəlirləri		317,125	235,120
Haqq və komissiya xərcləri	15	(2,071)	(1,949)
İnzibati və digər əməliyyat xərcləri	17	(227,383)	(194,347)
Digər gəlirlər	16	13,384	14,752
Köhnəlmə xərcləri	17	(2,548)	(3,909)
Silinmə	8	(31,553)	
Vergidən əvvəlki mənfəət(zərər)		66,954	49,667
Mənfəət vergisi faydası /(xərçi)	18	(13,391)	(10,817)
İl üzrə xalis mənfəət (zərər)		53,563	39,734
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		17,883	35,113
İl üzrə cəmi məcmu mənfəət		71,446	74,847

Rəhbərlik adından:

Arif Qurbanov
Direktor

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Gülnaz Məmmədova
Baş Mühəsib

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-37-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BOKT "QAFQAZ-KREDİT" MMC**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT**
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Nizamnamə Kapitalı	Kapital Ehtiyatları	Bölüşdürülməmiş Mənfəət/ (Yığılmış zərər)	Cəmi Kapital
31 dekabr 2022-cu il	592,000	238,042	180,019	1,010,061
Təsisçilərin payları	-	-	-	-
İl üzrə məcmu gəlir	-	-	74,847	74,847
31 dekabr 2023-cü il	592,000	238,042	254,866	1,084,908
Təsisçilərin payları	-	-	-	-
İl üzrə məcmu gəlir	-	-	71,446	71,446
31 dekabr 2024-cü il	592,000	238,042	326,312	1,156,354

Rəhbərlik adından:

Arif Qurbanov
Direktor7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası
Gülnaz Məmmədova
Baş Mühəsib7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-37-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BOKT "QAFQAZ-KREDIT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (Azərbaycan Manatı ilə)

Qeyd	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Vergidən əvvəl gəlir/(zərər)	66,954	49,667
Düzəlişlər	-	-
Faiz gətirən aktivlər üzrə dəyərsizləşmədən zərər	(27,262)	2,818
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri üzrə dəyişmə	2,548	5,063
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə məzənnə fərqi	-	-
Hesablanmış faizlərdə xalis dəyişmələr	(787)	(235,264)
Silinmə	-	-
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını	41,453	(177,716)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslarda xalis azalma	(93,230)	(98,643)
Banklarda yerləşdirilmiş depozitlərdə azalma	100,000	(38,750)
Hesablanmış lakin alınmamış aktivlər	(28,606)	-
Vergi aktivlərində azalma	4,889	(9,461)
Gələcək dövrün gəlirləri azalma/(artma)	(44,397)	(32,471)
Digər faiz gəlirlərində azalma/(artma)	-	1,197
Digər aktivlərdə xalis azalma/(artma)	2,524	32,574
Digər öhdəliklərdə xalis artma/(azalma)	22,779	(1,970)
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəlmiş vergidən əvvəlki xalis pul vəsaitləri	5,412	(325,240)
Ödənilmiş mənfəət vergisi	(6,760)	(9,933)
Ödənilən faizlər	-	144
Alınmış faizlər	-	230,960
Əməliyyat fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri	(1,348)	(104,070)
İnvestisiya fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Mebel və digər avadanlıqların alınması	-	-
Əsas vəsaitlərin silinməsi	-	-
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri	-	-
Maliyyələşdirilmə fəaliyyətindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını		
Nizamnamə kapitalı	-	-
Maliyyə fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri	-	-
<i>Məzənnə fərqlərinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artma	(1,348)	(104,070)
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	13,620	117,691
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	13,620

Rəhbərlik adından:

Arif Qurbanov
Direktor

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Gülnaz Məmmədova
Baş Mühəsib

7 may 2025-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

8-37-ci səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Manatı ilə)

1. GİRİŞ

Təşkilat və onun fəaliyyəti

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı “Qafqaz-Kredit” Məhdud Məhsuliyyətli Cəmiyyəti 12.06.2002-ci ildə (bundan sonra “Təşkilat” adlandırılacaq) DANSK FLYGTNİNGEHJÆLP (Danimarka Qaçqınlar Şurası) hüquqi təşkilatı tərəfindən ənənəvi bankçılıq sistemi vasitəsi ilə kredit əldə etmək imkanı olmayan fərdi sahibkarlara davamlı kredit xidməti göstərmək məqsədi ilə təsis edilmişdir. BOKT fiziki şəxslərə kredit verməklə onların fəaliyyətlərinin böyüməsi və iqtisadi vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılması yolu ilə Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafına köməklik göstərir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatına alınaraq 16.09.2002-ci il tarixli 1066 sayılı qeydiyyat şəhadətnaməsi almışdır. Azərbaycan Mərkəzi Bankından Bank olmayan kredit BOKT-una milli və xarici valyutada məhdud bank əməliyyatlarının aparılması üçün lisenziya almış, lisenziya AMB-nin mərkəzi reyestrində 10.10.2003-cü il tarixində 138-QB sayla qeydiyyata salınmışdır.

BOKT-un hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ1138, Yasamal rayonu, A.M.Şərifzadə küçəsi, ev 88, mənzil 25.

BOKT bütünlüklə təsisçilərə məxsusdur. BOKT-un əsas təsisçiləri və onların pay faizləri aşağıdakı kimidir:

Təsisçilər	31 dekabr 2024, %	31 dekabr 2023, %
Qurbanov Arif Adil oğlu	33.3%	33.3%
Əminova Xəlisə Şahnəzər qızı	33.4%	33.4%
Rəsulova Züleyxa Nurməmməd qızı	33.3%	33.3%

Əlaqəli tərəflərlə olan əməliyyatlar Qeyd 24-də açıqlanır.

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ

Uyğunluq prinsipi

Hazırkı maliyyə hesabatları fəaliyyətin fasiləsizliyi və Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası tərəfindən hazırlanan 31 dekabr 2024-ci il tarixinə qüvvədə olan Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun şəkildə hazırlanmışdır.

Təqdimatın əsasları

Maliyyə hesabatları aşağıda göstərilmiş mühəsibat uçotu prinsiplərində başqa cür qeyd olunmayıbsa (məsələn, müəyyən maliyyə alətləri ədalətli dəyər prinsipi ilə ölçülür) tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır.

Ədalətli dəyər - qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatlarda aktivin satılması zamanı alınan və ya öhdəliyin köçürülməsi zamanı ödənilən qiymətdir. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Təşkilat mümkün dərəcədə bazarda müşahidə edilə bilən informasiyalardan istifadə edir. Əgər aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri müəyyən oluna bilmirsə, Təşkilat müşahidə edilə bilən məlumatların istifadəsini maksimumlaşdırır və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini minimumlaşdırır (oxşar əməliyyatlar üçün qiymətləri, diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri hərəkətinin təhlilini və ya emitentin xüsusi hallarda opsiyon qiymət qoyma modelini əks etdirən müqayisəli bazar yanaşmasının istifadəsi) qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə edir. İstifadə olunan məlumatlar bazar iştirakçılarının nəzərə aldığı aktiv/öhdəliyin xarakteristikalarına uyğundur.

2. HESABATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSAS PRİNSİPLƏRİ (davamı)

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə üçün məlumatların müşahidə edilə bilmə dərəcəsinə və bütünlüklə ədalətli dəyərin müəyyən olunmasında məlumatların əhəmiyyətinə əsaslanaraq müxtəlif iyerarxik kateqoriyalara bölünür:

- 1-ci səviyyə - ədalətli dəyər eyni aktivlər/öhdəliklərin aktiv bazardakı mövcud qiymətindən (dəyişdirilməmiş) əldə edilir.
- 2-ci səviyyə - ədalətli dəyər 1-ci səviyyədə göstərilən mövcud qiymətlərdən fərqli olaraq aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa (məs., qiymətlər) və ya dolayı yolla (qiymətlərdən əldə olunan) müşahidə edilə bilən məlumatlardan əldə olunur.
- 3-cü səviyyə - ədalətli dəyər müşahidə edilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan (müşahidə edilə bilinməyən məlumatlar) aktiv və öhdəliklər üçün məlumatları özündə əks etdirən qiymətləndirmə mexanizmlərindən əldə olunur.

Ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələri arasındakı köçürmələr Təşkilat tərəfindən dəyişikliyin baş verdiyi hesabat dövrünün sonunda tanınır.

Funksional və hesabat valyutası

BOKT-un funksional valyutası və bu maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu valyuta Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”).

3. TƏŞKİLATIN ƏMƏLİYYAT MÜHİTİ

BOKT-un fəaliyyəti əsasən Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşir. Beləliklə, Təşkilat inkişafda olan bazar iqtisadiyyatının xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən Azərbaycanın iqtisadi və maliyyə bazarlarında fəaliyyətlə bağlı risklərə məruz qalır. Hüquqi, vergi və normativ baza və rejimlərin inkişafı davam edir, lakin onların müddəalarının həm fərqli şərh olunması, həm də tez-tez dəyişdirilməsi müşahidə olunur. Bütün bunların və sair hüquqi və vergi maneələri nəticəsində Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələr müxtəlif çətinliklərlə üzləşirlər. Bununla yanaşı, Azərbaycan manatının son zamanlarda kəskin ucuzlaşması və dünya bazasında neftin qiymətinin davamlı şəkildə aşağı olması biznes mühitində qeyri-müəyyənlik səviyyəsini artırmışdır.

Maliyyə hesabatlarında Azərbaycandakı biznes mühitinin BOKT-un fəaliyyətinə və maliyyə vəziyyətinə təsiri Təşkilat rəhbərliyi tərəfindən qiymətləndirilir. Gələcəkdə biznes mühiti rəhbərliyin cari qiymətləndirməsindən fərqlənə bilər.

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ

Aşağıdakı uçot siyasətləri hazırkı maliyyə hesabatlarında əks olunmuş bütün dövrlərə ardıcıl qaydada tətbiq olunur.

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsasları

BOKT-un hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları (“MHBS”) və Beynəlxalq Maliyyə Standartlarına Şərhlər Komitəsi (“MHBSŞK”) tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Mənatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

9 sayılı MHBS maliyyə alətləri

9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 39 sayılı "Maliyyə alətləri: tanınma və qiymətləndirmə" adlı MHBS-ni əvəz edir. Bank 2017-ci il üzrə 9 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsinə daxil olan maliyyə alətləri üçün müqayisəli məlumatı yenidən təqdim etməmişdir. Buna görə 2017-ci il üzrə müqayisəli məlumatlar 39 sayılı MUBS əsasında təqdim edilir və 2018-ci il üzrə təqdim edilən məlumatlarla müqayisə edilmir. 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsindən əmələ gələn fərqlər birbaşa 1 yanvar 2018-ci il tarixinə bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanınmışdır və aşağıda açıqlanır.

(a) Təsnifləşdirmə və qiymətləndirmə

9 sayılı MHBS-yə əsasən "yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsi" (YƏMFÖ) meyarının uyğun gəlməyən bütün borc maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər (MZƏD) kimi təsnifləşdirilir. Bu meyara uyğun olaraq, "əsas kreditləşmə sazişi"nə uyğun olmayan borc alətləri, məsələn, əlaqədar konvertasiya opsiyonları və ya "reqress hüququ olmayan" kreditlər kimi alətlər MZƏD ilə ölçülür. YƏMFÖ meyarına cavab verən borc maliyyə aktivləri üçün, ilkin tanınmada təsnifat bu alətlərin idarə olunduğu biznes modelinə əsasən müəyyən edilir:

- "yığılmaq üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür;
- "yığılmaq və satış üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərdə ölçülür (DÜGƏD);
- Ticarət maliyyə aktivləri daxil olmaqla digər əsaslarla idarə olunan alətlər MZƏD ilə ölçülür.

Alətin DÜGƏD kimi təsnifləşdirilməsi yekun olaraq təyin edildiyi hallar istisna olmaqla, kapital maliyyə aktivləri ilkin tanınmada MZƏD ilə ölçülən alət kimi təsnifləşdirilməlidir. DÜGƏD kimi təsnif edilən kapital investisiyaları üçün dividend gəliri istisna olmaqla, bütün realizasiya edilmiş və realizasiya edilməmiş gəlir və zərərlər, sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre təsnifləşdirilməyərək, digər ümumi gəlirdə tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülərinin 39 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə əsas etibarilə dəyişməz olaraq qalır. Törəmə alətlər MZƏD ilə ölçülməkdə davam edəcəkdir. Əlaqədar törəmə alətlər artıq əsas maliyyə aktivindən ayrılır.

(b) Dəyərsizləşmə

9 sayılı MHBS-nin tadbiri Təşkilatın maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərlərin uçot qaydasını tamamilə dəyişmişdir, belə ki, 9 sayılı MHBS-un çəkilmis zərərlər əsasında yanaşması qabaqcadan gözlənilən kredit zərəri yanaşması (GKZ) ilə əvəz edilmişdir. 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən Təşkilat kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanətləri müqavilələri ilə birlikdə MZƏD ilə ölçülməyən bütün kreditlər və digər borc maliyyə aktivləri (bu bölmədə hamısı "maliyyə alətləri" adlandırılır) üçün gözlənilən kredit zərərləri üçün ehtiyatı uçota alır. Kapital alətləri üzrə 9 sayılı MHBS əsasında dəyərsizləşmə hesablanır.

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları. Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər müstəqil şəkildə fəaliyyət göstərən yaxşı məlumatlandırılmış müstəqil tərəflər arasında əməliyyatın ümumi şərtlər əsasında həyata keçirildiyi zaman aktivin mübadilə edilə bildiyi və ya öhdəliyin yerinə yetirildiyi məbləği təşkil edir. Ədalətli dəyər fəal bazarda alınıb satılan maliyyə aktivləri üzrə cari tələb qiymətini və maliyyə öhdəlikləri üzrə cari təklif qiymətini əks etdirir. Bazar riskləri qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilən aktiv və öhdəliklər ilə əlaqədar Təşkilat qarşılıqlı surətdə əvəzləşdirilən risklər üzrə ədalətli dəyər göstəricilərinin müəyyən edilməsi üçün orta bazar qiymətlərindən istifadə edə bilər və xalis açıq

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Mənatı ilə)***4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)**

mövqeyə müvafiq tələb və təklif qiyməti tətbiq edə bilər. Maliyyə aləti fəal bazarda o zaman sərbəst surətdə alınıb satıla bilən aktivlər kimi qəbul edilir ki, onların qiymətləri haqqında məlumat fond birjasında və ya digər maliyyə BOKT-undan sərbəst və müntəzəm şəkildə əldə edilə bilsin və bu zaman həmin qiymətlər könüllü şəkildə bazar şərtləri çərçivəsində həyata keçirilən real və müntəzəm əməliyyatları əks etdirdirsin.

Bazar qiymətləri mövcud olmayan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modeli, könüllü şəkildə həyata keçirilən ən son əməliyyatlar haqqında məlumata əsaslanan modellər kimi qiymətləndirmə üsulları, eləcə də investisiya qoyulan müəssisələr haqqında maliyyə məlumatlarının təhlili istifadə edilir. Qiymətləndirmə üsulları müşahidə edilə bilən bazar məlumatları ilə dəstəklənməyən fərziyyələrin istifadə olunmasını tələb edə bilər. Bu fərziyyələrin hər-hansı birinin mümkün alternativ variantla əvəz edilməsi nəticəsində mənfəət, gəlir, aktiv və öhdəliklərin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməsinə səbəb olacaq hallar barədə məlumat hazırkı maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitlərini və ya onların ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və *əməliyyat xərclərini* ehtiva edir. İlkin dəyərlə qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri əlavə xərcləri əks etdirir və birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə əlaqədardır. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyi təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalarına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri maliyyə xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin ödənilməsi çıxılmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər-hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər-hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində uçota alınması metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən digər dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir (gəlir və xərclərin uçotu siyasətinə baxın).

Maliyyə alətlərinin ilkin uçotu. Mənfəət və zərər haqqında hesabatda ədalətli dəyərlə göstərilən ticarət üçün qiymətli kağızlar, derivativlər və digər maliyyə alətləri əvvəlcə ədalətli dəyerdə qeydə alınır. Bütün digər maliyyə alətləri, dövlət və dövlət təşkilatlarından alınmış kreditlər istisna olmaqla, əməliyyat xərcləri də daxil olmaqla ədalətli dəyerdə qeydə alınır. İlkin uçot zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin uçot zamanı yaranan gəlir və ya zərər yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Manatı ilə)***4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)**

qiyməti arasında fərq olduqda qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya ümumi qəbul edilmiş bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində təchiz olunması nəzərdə tutulan maliyyə aktivlərinin bütün digər alış və satışları (“müntəzəm” alış və satışlar), BOKT-un maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda qeydə alınır.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə ilkin ödəmə müddəti üç aydan az olan banklararası bütün depozitlər daxildir. Verilmə tarixində istifadəsi üç aydan çox müddətə məhdudlaşdırılmış vəsaitlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə aid edilmir. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində əks etdirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərti ilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Təşkilat tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. İlkin qiymətləndirmədən sonra müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, banklardan alınacaq vəsaitlər EFD metodologiyası istifadə olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərdə dəyərsizləşmə çıxılmaqla müəyyən olunur. Amortizasiya olunmuş dəyər satın alma zamanı edilən güzəştlər və mükafatlar, EFD-in ayrılmaz hissəsi olan haqlar və xərclər nəzərə alınmaqla hesablanır. Buna görə də, Təşkilat faiz gəlirini gözlənilən kreditin müddəti ərzində sabit gəlirlilik dərəcəsinin ən yaxşı qiymətləndirməsini əks etdirən gəlirlilik dərəcəsi istifadə etməklə tanıyır, beləliklə, müxtəlif mərhələlərə aid olan potensial müxtəlif faiz dərəcələrinin təsirini və məhsulun həyat dövrünü (avanslar, cərimə faizləri və xərclər) tanıyır. Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilə bağlı şərtlərə yenidən baxıldıqda, yenidən baxılmış şərtlər əvvəlki şərtlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənərsə, yeni aktiv əvvəlcə ədalətli dəyərdə uçota alınır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi. Təşkilat aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (b) Təşkilat maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman

(i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya

(ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivin satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

Binalar və avadanlıqlar. Binalar lazım olduqda yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Başa çatdırılmamış tikinti işləri lazım olduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır. İlkin dəyərə müvafiq aktivlərin tikintisinin maliyyələşdirilməsi üçün xüsusi və ümumi borc vəsaitlərinin alınması ilə əlaqədar borc vəsaitləri üzrə xərclər daxildir. Tikinti işləri tamamlandıqdan sonra həmin aktivlər müvafiq binalar və avadanlıqlar kateqoriyasına köçürülür və balans dəyərində uçota alınır. Başa çatdırılmamış tikintilər üçün tikinti işləri başa çatdırılmayana qədər amortizasiya hesablanır.

Binalar və avadanlıqların bütün digər növləri lazım olduqda yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Binalar və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma mənfəət və zərərə aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər-hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Binalar və avadanlıqların satışından yaranan gəlir və zərər, gəlir məbləği və balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. BOKT-un digər qeyri-maddi aktivlərinə komputer proqramlarının və müəssisələrin birləşdirilməsi zamanı alınan müştərilərin əsas əmanətləri daxildir. Qeyri-maddi aktivlər yalnızca dəyərinin uyğun olaraq qiymətləndirilə bildiyi və Təşkilata bu qeyri-maddi aktivlə bağlı gələcək iqtisadi səmərənin daxil olacağına ehtimal edildiyi təqdirdə tanınır. Ayrılıqda alınan qeyri-maddi aktivlər ilkin olaraq maya dəyərində tanınır. Müəssisələrin birləşdirilməsi zamanı alınan qeyri-maddi aktivlər satın alındığı tarixdəki ədalətli dəyəri ilə tanınır. İlkin tanımadan sonra, qeyri-maddi aktivlər dəyərindən yığılmış amortizasiya və yığılmış dəyərsizləşmə xərcləri çıxılmaqla tanınır.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddətinin məhdud və ya qeyri-məhdud olmasını qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər faydalı istifadə müddəti dövründə amortizasiya olunur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üçün faydalı istifadə müddəti və amortizasiya metodu ən azı hər maliyyə ilinin sonunda nəzərdən keçirilir. Faydalı istifadə müddətindəki və ya aktivə xas olan gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadəsindəki dəyişikliklər sonradan mühasibat prinsiplərindəki dəyişiklik kimi nəzərə alınan amortizasiya dövrünün və metodologiyasının dəyişməsinə səbəb olur. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərcləri mənfəət və zərər hesabatında ayrı maddə kimi göstərilir.

Amortizasiya. Bina və avadanlıqlar üzrə amortizasiya düz xətt metoduna, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini və ya yenidən qiymətləndirilmiş dəyərini onların qalıq dəyərində azaltmaqla hesablanır:

Binalar	7%;
Kompüter və rabitə avadanlıqları	25%;
Mebel, qurğular və sair	20%;
Nəqliyyat vasitələri	25%;
Qeyri-maddi aktivlər	10%

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, BOKT-un həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Təşkilat aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxbir banklar tərəfindən Təşkilata nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Təşkilat verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə aid edilir. İlkin qiymətləndirmədən sonra, digər banklara ödəniləcək vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyərə göstərilir.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Mənatı ilə)***4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)**

Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Borc götürülmüş digər vəsaitlər. Borc götürülmüş digər vəsaitlərə rezident və qeyri-rezident banklar tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər daxildir. Borc götürülmüş digər vəsaitlər amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. İlk qiymətləndirmədən sonra, borc götürülmüş digər vəsaitlər EFD tətbiq olunmaqla amortizasiya olunmuş dəyər də göstərilir. Amortizasiya olunmuş dəyər EFD-in ayrılmaz tərkib hissəsi olan xərclər və vəsaitlər alınan zaman əldə olunan güzəştlər nəzərə alınmaqla hesablanır.

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və bütün müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlk uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərərləri o zaman hesablanır ki, bu çıxılmaların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Qeyri-müəyyən vergi mövqeləri. BOKT-un qeyri-müəyyən vergi mövqeləri rəhbərlik tərəfindən hər bir hesabat dövrünün sonunda qiymətləndirilir. Rəhbərlik qrupun vergi mövqeyinə vergi orqanları tərəfindən etiraz edildiyi halda, əlavə vergi öhdəliklərinin yaranmasını ehtimal etdikdə, vergi öhdəlikləri nəzərə alınmır. Bu cür qiymətləndirmə qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi qanunvericiliyinin təfsirinə və bu məsələlərə dair hər hansı məhkəmə və ya digər qurumların məlum qərarlarına əsasən aparılır. Mənfəət vergisi istisna olmaqla, cərimələr, penyalar və vergilər üzrə öhdəliklər hesabat dövrünün sonunda öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərə dair rəhbərliyin ən yaxşı təxminləri əsasında uçota alınır.

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri məcmu gəlirlər haqqında hesabatda effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır. Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

4. ƏSAS UÇOT PRİNSİPLƏRİNİN XÜLASƏSİ (davamı)

Effektiv faiz dərəcəsinə aid olan komisiya haqlarına maliyyə aktivinin yaradılması və ya alınması, yaxud maliyyə öhdəliyinin (məsələn, ödəmə qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, zamanətlərin və ya girovun dəyərləndirilməsi və qeydə alınması, maliyyə alətinin təqdim edilməsi şərtlərinin razılaşdırılması və sövdələşmə sənədlərinin hazırlanması haqları) buraxılması ilə əlaqədar əldə edilmiş və ya ödənilmiş komissiya haqları daxildir. Bazar faiz dərəcələri ilə kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlik üçün Təşkilat tərəfindən əldə edilmiş komissiya haqları, BOKT-un xüsusi kredit müqaviləsini imzalayacağı ehtimal edildikdə və kreditin verilməsindən sonra qısa müddət ərzində onun realizasiyasını planlaşdırmadıqda effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi hesab edilir. Təşkilat, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəlikləri mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə qeydə alınan maliyyə öhdəlikləri kimi təsnifləşdirmir.

Kreditlərin və digər borc alətlərinin vaxtında qaytarılması ilə bağlı şübhə yarandıqda, onlar dəyərsizləşmə məbləğinin müəyyən edilməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən effektiv faiz dərəcəsi əsasında faiz gəlirlərini əks etdirməklə bərpa dəyərində qədər azaldılır.

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərilməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsi ilə asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır. Sindikatlaşdırılmış kreditlər üzrə komissiya haqları, sindikatlaşdırma başa çatdıqda və Təşkilat kredit paketinin hər-hansı hissəsini özündə saxlamadıqda və ya paketin bir hissəsini əqdin digər iştirakçıları kimi eyni effektiv faiz dərəcəsi ilə özündə saxladıqda gəlir kimi əks etdirilir.

Üçüncü tərəflər üçün əqdlərin təşkili üzrə komissiya gəlirləri (məsələn, kreditlərin, səhmlərin və digər qiymətli kağızların alınması və yaxud qeyd olunan əməliyyatlar nəticəsində əldə edilmiş müəssisələrin alqısı və ya satışı) əqd başa çatdıqda qeydə alınır. İnvestisiya portfelinin idarə olunması və digər idarəetmə və məsləhət xidmətləri üzrə komissiya gəlirləri xidmətlərin göstərilməsinə dair müqavilələrin şərtlərinə uyğun olaraq adətən sərf edilmiş vaxta proporsional şəkildə əks etdirilir. İnvestisiya fondlarının aktivlərinin idarə olunması üzrə komissiya gəlirləri bu cür xidmətlərin göstərildiyi dövr ərzində göstərilmiş xidmətlərə proporsional şəkildə qeydə alınır. Eyni prinsip əmlakın idarə edilməsi, maliyyə planlaşdırması və uzun müddət ərzində davamlı olaraq göstərilən depozitari xidmətləri üçün tətbiq edilir.

Xarici valyuta əməliyyatları. BOKT-un funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. BOKT-un funksional və hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır (“AZN”). Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmaların həyata keçirilməsi və ARMB-nin ilin sonuna olan rəsmi valyuta məzənnəsi ilə monetar aktiv və öhdəliklərin funksional valyutaya çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfə məzənnə fərqləri mənfəət və zərər hesabata qeydə alınır.

İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızların ədalətli dəyərində təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi qeydə alınır.

31 dekabr 2024-ci və 31 dekabr 2023-ci il tarixinə qüvvədə olan valyuta məzənnələri:

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
1 ABŞ Dolları / 1 AZN	1.7000	1.7000
1 Avro / 1 AZN	1.7724	1.8766

Əvəzləşdirmə. Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatə daxil edilməsi, qeydə alınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Manatı ilə)

müəyyən edilmiş hüquq, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivini realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar BOKT-un işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

**5. UÇOT SİYASƏTİNİN TƏTBİQİ ZAMANI ƏHƏMİYYƏTLİ EHTİMALLAR VƏ
MÜLAHİZƏLƏR**

Təşkilat növbəti il ərzində hesabatlarda əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və təxminlər irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti il ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Kreditlər və avansların dəyərsizləşməsi üzrə zərər. Təşkilat müntəzəm olaraq kredit portfelini üzrə dəyərsizləşmənin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün onu təhlil edir. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin mənfəət və zərər hesabatında əks etdirilməsini müəyyən edərkən, Təşkilat kredit portfelində konkret bir kreditin dəyərində azalmanın müşahidə edilməsindən əvvəl kredit portfelini üzrə pul vəsaitlərinin təxmin edilən hərəkətidə ölçülə bilən azalmanı əks etdirən nəzərə çarpan əlamətlərin mövcudluğunu müəyyən etmək üçün peşəkar mülahizələr irəli sürür. Bu göstəricilərə, qrupdakı borcalanların ödəniş statusunda və ya qrupdakı aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar ölkə səviyyəsində və ya yerli iqtisadi şərtlərdə mənfəi dəyişikliyin olduğunu əks etdirən müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir. Rəhbərlik gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması üçün istifadə edilən kredit portfelindəki aktivlər ilə analoji kredit riskinə və dəyərsizləşmə üzrə obyektiv əlamətlərə malik aktivlər ilə əlaqədar əvvəlki ilin zərərləri haqqında məlumata əsaslanan təxminlər tətbiq edir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin məbləğini və müddətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və mülahizələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu. Uçota alınmış təxirə salınmış xalis vergi aktivini vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxımlar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini müvafiq vergi faydasının realizasiya oluna biləcəyi zaman qeydə alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəətin və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydası məbləğinin müəyyən edilməsi rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış orta müddətli biznes planına və onun ekstrapolyasiya nəticələrinə əsaslanır. Biznes-plan rəhbərliyin şəraitə adekvat olan təxminlərinə əsaslanır.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Təşkilat öz fəaliyyəti gedində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı BMS-ə uyğun olaraq maliyyə alətləri ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınmalıdır. Lakin, həmin əməliyyatların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələrində həyata keçirilməsini müəyyən etmək məqsədilə bu cür əməliyyatlar üçün fəal bazar mövcud olmadıqda peşəkar mülahizələrdən istifadə etmək lazım gəlir. Mülahizələrin irəli sürülməsinin əsasını əlaqəli olmayan tərəflərlə analoji əməliyyatların qiymətinin müəyyən edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili təşkil edir.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi. Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlamışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik BOKT-un maliyyə vəziyyətini, mövcud planları,

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Manatı ilə)

əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının BOKT-un gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Təşkilat növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

**6. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATININ BEYNƏLXALQ
STANDARTLARININ TƏTBİQİ (MBHS)**

Cari dövr üçün tətbiq olunan yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

**9 sayılı MHBS və 7 sayılı MHBS standartlarına Bençmark Faiz Dərəcələrinin İslahatı ilə bağlı
düzəlişlər**

2019-cu ilin sentyabr ayında Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası (MHBS 9, MUBS 39 və MHBS 7 standartlarına edilmiş düzəlişlər kimi) Bençmark Faiz Dərəcələrinin İslahatlarını buraxdı. Bu düzəlişlər xüsusi hedcinq uçotu tələblərinə dəyişiklikləri nəzərdə tutur və aparılan bençmark faiz dərəcələrinin islahatları nəticəsində cari bençmark faiz dərəcələrinin təsirinə məruz qalmış hedcinq maddələrinə və ya hedcinq alətlərinə düzəliş edilmədən əvvəlki qeyri-müəyyənlik dövründə həmin hedcinq maddələri və hedcinq alətləri üzərində hedcinq uçotunun davam etdirilməsinə imkan verir.

Bu dəyişikliklər maliyyə hesabatlarına və ya maliyyə hesabatlarını müşayiət edən açıqlamalara təsir etməyib.

16 sayılı MHBS standartına düzəliş - COVID-19 ilə əlaqəli İcarə Güzəştləri üzrə dəyişikliklər

2023-ci ilin may ayında Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurası Covid-19 ilə əlaqəli İcarə Güzəştlərini (16 sayılı MHBS standartına düzəliş) buraxdı. Bu güzəştlər MHBS 16-ya praktiki vasitəni daxil etməklə COVID-19-un birbaşa təsirindən yaranan icarə güzəştlərinin uçotunda icarəçiyə praktiki həll yolu tanıyır. Bu praktiki həll yolu icarəçiyə COVID-19 ilə bağlı icarə güzəştinin icarə ilə bağlı dəyişiklik olub olmadığını qiymətləndirməmək seçimi verir. İcarədarlar üçün heç bir praktiki həll yolu nəzərdə tutulmur. Bu seçimi edən icarəçi 16 sayılı MHBS tətbiq etməklə COVID-19 ilə əlaqəli icarə güzəştindən irəli gələn icarə ödənişlərindəki istənilən dəyişikliyi icarə şərtində dəyişiklik olmayacağı təqdirdə uçota alacağı şəkildə uçota alır.

Praktiki həll yolu yalnız COVID-19-un birbaşa təsirindən qaynaqlanan icarə güzəştlərinə aiddir və yalnız aşağıdakı şərtlərin hamısı yerinə yetirildikdə tətbiq edilir:

- İcarə ödənişlərindəki dəyişiklik dəyişiklikdən bilavasitə əvvəlki icarə məbləği ilə demək olar ki, eyni və ya daha az olan icarə məbləğinin təkrar nəzərdən keçirilməsinə gətirib çıxarır;
- İcarə ödənişlərindəki hər hansı azalma yalnız əvvəlcə 30 iyun 2024-ci il tarixində və ya həmin tarixdən əvvəl ödənilməli olan ödənişlərə təsir edir (icarə güzəşti 30 iyun 2024-ci il tarixinə və ya həmin tarixdən əvvələ olan icarə ödənişlərinin azalması və 30 iyun 2024-ci il tarixindən sonrakı dövrə uzadılan icarə ödənişlərinin artması ilə nəticələnərsə, bu şərtə cavab verəcək); və
- İcarə müqaviləsinin digər şərt və müddəalarında heç bir əsaslı dəyişiklik yoxdur.

Şirkət, cari maliyyə ilində, COVID-19-un birbaşa təsiri nəticəsində ödəniş qaydalarında dəyişiklik olmadığı üçün MHBS 16-ya (Beynəlxalq Mühəsibat Uçotu Standartları Şurasının 2023-ci ilin may ayı buraxılışı) düzəlişi tətbiq etməyib.

MHBS standartlarındakı Konseptual Əsaslara edilən İstinadlara edilən düzəlişlər

**6. YENİ VƏ DÜZƏLİŞ EDİLMİŞ MALİYYƏ HESABATININ BEYNƏLXALQ
STANDARTLARININ TƏTBİQİ (MBHS) (davamı)**

Şirkət cari ildə ilk dəfə olaraq MHBS Standartlarındakı Konseptual Əsaslara edilən İstinadlara edilən Düzəlişlərə daxil edilmiş düzəlişləri qəbul etmişdir. Düzəlişlərə yeni Konseptual Əsaslara istinad etməsi məqsədilə aid olduğu Standartlara edilmiş vacib düzəlişlər daxildir. Lakin düzəlişlərin heç də hamısı Konseptual Əsaslara istinadlar və ya oradan sitatlarla bağlı həmin bildirişləri onların düzəliş edilmiş Konseptual Əsaslara istinad etməsi məqsədilə yeniləmir. Bəzi bildirişlər onların yalnız Konseptual əsasların hansı versiyasına istinad etdiklərini (2001-ci ildə MUBSS tərəfindən qəbul edilmiş MUBSK Konseptual Əsaslar, 2010-cu ilin MUBSS Konseptual Əsaslar və ya 2018-ci ildə düzəliş edilmiş yeni Konseptual Əsaslar) göstərmək və ya Standartlardakı anlayışların düzəliş edilmiş Konseptual Əsaslardakı yeni hazırlanmış anlayışlarla əvəz edilmədiyini qeyd etmək üçün yenilənir.

Düzəliş edilmiş Standartlara 2 sayılı MHBS, 3 sayılı MHBS, 6 sayılı MHBS, 14 sayılı MHBS, 1 sayılı MUBS, 8 sayılı MUBS, 34 sayılı MUBS, 37 sayılı MUBS, 38 sayılı MUBS, 12 sayılı BMHŞK, 19 sayılı BMHŞK, 20 sayılı BMHŞK, 22 sayılı BMHŞK və SŞK-32 daxildir.

Düzəlişlər maliyyə hesabatlarına və ya maliyyə hesabatlarına əlavə edilmiş açıqlamalara heç bir təsir göstərməmişdir.

Müəssisə anlayışı adlı 3 sayılı MHBS standartlarına edilən düzəlişlər

Şirkət cari ildə ilk dəfə olaraq 3 sayılı MHBS standartlarına edilən düzəlişləri qəbul etmişdir. Düzəlişlərdə qeyd olunur ki, müəssisələrin adətən fəaliyyət nəticələri olsa da, bu nəticələr bir qrup interqrasiya olunmuş fəaliyyətlərin və aktivlərin müəssisə kimi təsnif edilməsi üçün tələb olunmur. Müəssisə hesab edilmək üçün əldə edilmiş bir qrup fəaliyyətlər və aktivlər ən azından resursları və birlikdə məhsullar yaratmaq qabiliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə kömək edən əsas prosesi əhatə etməlidir.

Düzəlişlər bazar iştirakçılarının hər hansı çatışmayan resurs və ya prosesləri əvəz edə bilib-bilməyəcəyinə və məhsullar yaratmağa davam edə bilib-bilməyəcəyinə dair qiymətləndirməni ləğv edir. Düzəlişlər eyni zamanda əsas prosesin əldə edilib-edilməməsini müəyyən etməyə kömək edən əlavə təlimatlar da təqdim edir.

Düzəlişlər, fəaliyyətlər və aktivlərin əldə edilmiş məcmusunun müəssisə olub-olmadığını sadə şəkildə qiymətləndirməyə imkan verən seçim əsasında konsentrasiya yoxlaması təqdim edir. Seçim üzrə konsentrasiya yoxlamasına əsasən, əldə edilmiş ümumi aktivlərin ədalətli dəyərinin hamısı əhəmiyyətli dərəcədə müəyyən edilə bilən tək bir aktivdə və ya oxşar aktivlər qrupunda cəmlənersə, fəaliyyətlər və aktivlərin əldə edilmiş məcmusu müəssisə deyildir.

Düzəlişlər satınalma tarixi 1 yanvar 2023-ci il tarixində və ya ondan sonra olan bütün müəssisə birləşmələrinə və aktiv satınalmalarına perspektivli əsasda tətbiq olunur.

Düzəlişlər maliyyə hesabatlarına və ya maliyyə hesabatlarına əlavə edilmiş açıqlamalara heç bir təsir göstərməmişdir.

Əhəmiyyətliyin müəyyən edilməsi haqqında MUBS 1 və MUBS 8-ə düzəlişlər

Bu il Şirkət ilk dəfə MUBS 1 və MUBS 8-ə düzəlişləri qəbul etmişdir. Düzəlişlər MUBS1-dəki maddilik anlayışını daha anlaşıqlı edir və MHBS standartlarında verilən əhəmiyyətlik anlayışına düzəliş etmək məqsədi daşıyır. Əhəmiyyətli məlumatın əhəmiyyətli olmayan məlumatla "gizlədilməsi" konsepsiyası yeni anlayışın bir hissəsi kimi daxil edilmişdir.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Manatı ilə)

İstifadəçilərə təsir edən əhəmiyyətlik meyarında "təsir edə bilər" ifadəsi "əhəmiyyətli təsir edə bilməsi gözlənilir" ifadəsinə dəyişdirilmişdir.

MUBS 8-dəki əhəmiyyətlik anlayışı MUBS 1-dəki əhəmiyyətlik anlayışına istinadla əvəz edilmişdir. Bundan əlavə, MUBSŞ uyğunluğu təmin etmək məqsədilə əhəmiyyətlik anlayışı olan və ya "əhəmiyyətlik" termininə istinad edilən digər standartlara və Konseptual Əsaslara dəyişiklik etmişdir.

Buraxılmış lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-lər

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiqləndiyi tarixə Şirkət aşağıdakı buraxılmış lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni və düzəliş edilmiş MHBS-ləri tətbiq etməmişdir. Rəhbərlik yuxarıda sadalanan bu standartların qəbul edilməsinin gələcək dövrlərdə Şirkətin maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edəcəyini gözləmir.

MHBS 17 Sığorta müqavilələri

MHBS 17 sığorta müqavilələrinin tanınması, ölçülməsi, təqdimatı və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və Sığorta Müqavilələri haqqında MHBS 4-ü əvəz edir.

MHBS 17 birbaşa iştirak xüsusiyyətləri olan sığorta müqavilələri ilə bağlı düzəliş edilmiş dəyişən ödənişli yanaşmanı əks etdirən ümumi modeli müəyyən edir. Bəzi meyarlar sığorta haqqının bölüşdürülməsi yanaşmasından istifadə edərək qalan sığorta təminatı üçün öhdəliyi qiymətləndirməklə yerinə yetirildikdə ümumi model sadələşdirilmiş olur.

Ümumi model mövcud fərziyyələrdən gələcək pul daxilolmalarının məbləğini, vaxtını və onlarla bağlı qeyri-müəyyənliyi qiymətləndirmək üçün istifadə edir və həmin qeyri-müəyyənliyin dəyərini dəqiq ölçür. Ümumi modeldə bazar faiz dərəcələri sığortalıların opsiyonları və zəmanətləri nəzərə alınır.

2023-ci ilin iyun ayında BMUSK MUBS 17 nəşr olunduqdan sonra onun tətbiqi ilə bağlı müəyyən olunmuş problemlərə və çətinliklərə aydınlıq gətirmək üçün düzəlişlər buraxdı. Düzəlişlərdə MUBS 17-nin ilkin tətbiq tarixi 1 yanvar 2023-cü il tarixində və ya ondan sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə təxirə salınır. Eyni zamanda MUBSŞ MHBS 9-un tətbiq edilməsində (MHBS 4-ə düzəlişlər) müvəqqəti azadolmanın uzadılması barədə sənəd hazırladı ki, bu da MHBS 4-də MHBS 9-un tətbiqindən müvəqqəti azadolma üçün müəyyən olunan tarixin 1 yanvar 2023-cü ildə başlayan və ya ondan sonrakı illik hesabat dövrlərinə uzadılmasını nəzərdə tutur.

MUBS 17 qeyri-praktik olduğu hallar istisna olmaqla, retrospektiv qaydada tətbiq olunmalıdır və bu halda düzəliş edilmiş retrospektiv yanaşma və ədalətli dəyər yanaşması tətbiq olunur.

Keçid tələbləri məqsədləri üçün, ilkin tətbiq tarixi müəssisənin standartı ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövründə başlayır, keçid tarixi isə ilkin tətbiq tarixindən bilavasitə öncəki dövrün əvvəlinə təsadüf edir.

10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS standartlarına edilən düzəlişlər - İnvestor və onun Asılı və ya Birgə Müəssisəsi arasında Aktivlərin Satışı və ya Köçürülməsi

10 sayılı MHBS və 28 sayılı MUBS standartlarına edilən düzəlişlər investor və onun asılı və ya birgə müəssisəsi arasında aktivlərin satışı və ya köçürülməsi halları ilə bağlıdır. Konkret olaraq, düzəlişlər göstərir ki, kapital metodu ilə uçota alınan asılı və ya birgə müəssisə ilə aparılan əməliyyatda iştirakı olmayan törəmə müəssisənin nəzarətini itirməsi nəticəsində yaranan mənfəət və ya zərərlər yalnız müstəqil investorların həmin asılı və ya birgə müəssisələrdəki maraqları çərçivəsində ana müəssisənin mənfəət və zərərində tanınır. Eynilə, hər hansı keçmiş törəmə müəssisədə (kapital metodu ilə uçota alınan asılı və ya birgə müəssisəyə çevrilmiş) ədalətli dəyərle saxlanılan investisiyaların yenidən qiymətləndirilməsi

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**

(Azərbaycan Manatı ilə)

nəticəsində yaranan mənfəət və zərərlər yalnız müstəqil investorların yeni asılı və ya birləşmiş müəssisələrdəki maraqları çərçivəsində keçmiş ana müəssisənin mənfəət və ya zərərinə tanınır.

Düzəlişlərin qüvvəyə minmə tarixi hələ İdarə Heyəti tərəfindən təyin edilməyib; lakin düzəlişlərin daha erkən tətbiqinə icazə verilir.

Öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinə dair MUBS 1-ə düzəlişlər

MHBS 1-ə düzəlişlər hər hansı aktivin, öhdəliyin, gəlir və ya xərclərin məbləğinə və ya tanınma zamanına və ya həmin obyektlər haqqında açıqlanan məlumata deyil, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda öhdəliklərin yalnız qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təqdim olunmasına təsir edir.

Düzəlişlərdə öhdəliklərin qısamüddətli və ya uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsinin hesabat tarixinin sonunda mövcud olan hüquqlara əsaslandığına və təsnifləşdirməyə müəssisənin öz öhdəliklərinin icrasını təxirə salmaq hüququndan istifadə edib-etməyəcəyi barədə gözləntilərin təsir etmədiyinə aydınlıq gətirilir və həmin hüquqların hesabat dövrünün sonunda şərtlər yerinə yetirildikdə yarandığını izah edir. Bundan əlavə düzəlişdəki "hesablaşma" anlayışının qarşı tərəfə pul vəsaitlərinin, kapital alətlərinin və digər aktiv və ya xidmətlərin ötürülməsini ehtiva etdiyi açıqlanır.

Düzəlişlər daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə, 1 yanvar 2023-cü il tarixində başlayan və ondan sonrakı illik hesabat dövrləri üçün retrospektiv qaydada tətbiq olunur.

3 saylı MHBS standartına edilən düzəlişlər - Konseptual Əsaslara edilən İstinadlar

Düzəlişlər 3 saylı MHBS standartlarını 1989-cu ildəki Konseptual Əsaslar əvəzinə 2018-ci ildəki Konseptual Əsaslara istinad etməsi məqsədilə yeniləyir. Düzəlişlərə əsasən 3 saylı MHBS standartlarına həmçinin 37 saylı MUBS standartlarındakı öhdəliklər üçün alıcının satınalma tarixində keçmiş hadisələr nəticəsində mövcud öhdəliyin mövcud olub-olmadığını müəyyən etməsi üçün 37 saylı MUBS standartlarını tətbiq etməsi tələbi əlavə edilir. "Yığımlar" adlı 21 saylı BMHŞK çərçivəsindəki hər hansı yığım üçün alıcı vergini ödəmək öhdəliyi yaradan hadisənin satınalma tarixinə qədər baş verib-vermədiyini müəyyən etmək üçün 21 saylı BMHŞK standartlarını tətbiq edir.

Son olaraq, düzəlişlər alıcının müəssisələrin birləşməsindən əldə etdiyi şərti aktivləri tanımadığına dair açıq bəyanat əlavə edir.

Düzəlişlər satınalma tarixi 1 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan ilk illik dövrün əvvəlində və ya ondan sonra olan müəssisə birləşmələri üçün tətbiq edilir. Müəssisə digər bütün yenilənmiş istinadları (yenilənmiş Konseptual Əsaslarla birlikdə nəşr olunmuş) eyni zamanda və ya daha əvvəl tətbiq edərsə, erkən tətbiqinə icazə verilir.

MUBS 16-ya düzəlişlər - Təyinatı üzrə istifadədən əvvəl əsas vəsaitlərdən əldə olunan gəlir

Düzəlişlər əsas vəsaitlərin obyektlərinin maya dəyərindən həmin aktiv istifadəyə verilməzdən əvvəl obyektlərin satışından əldə olunmuş gəlirin, yəni rəhbərlik tərəfindən nəzərdə tutulmuş qaydada istifadə üçün zəruri olan yerə və ya vəziyyətə gətirilməsi zamanı əsas vəsaitlərin obyekt tərəfindən istehsal olunan elementlərin satışından əldə olunan hər hansı gəlirin çıxılmasına icazə vermir. Nəticədə müəssisə belə satış gəlirlərini və aidiyyatı xərcləri mənfəət və ya zərər hesablarında tanıyır. Müəssisə həmin obyektlərin dəyərini Ehtiyatlar haqqında MUBS 2-yə uyğun olaraq ölçür.

Həmçinin düzəlişlərdə "aktivin lazımı qaydada fəaliyyət göstərib-göstərmədiyinin yoxlanılması" ifadəsinə aydınlıq gətirilir. Hazırda MUBS 16 bunu aktivin texniki və fiziki göstəricilərinin onun malların və ya xidmətlərin istehsalı və tədarükü prosesində və ya digərlərinə icarə və ya inzibati məqsədlər üçün istifadə edilə bilməsinə dair qiymətləndirmə kimi müəyyən edir.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Mənatı ilə)*

Məcmu gəlirlər haqqında hesabatda ayrıca təqdim olunmazsa, maliyyə hesabatlarında müəssisənin adi fəaliyyətinin nəticəsi olmayan istehsal olunmuş obyektə bağlı mənfəət və ya zərər hesablarına daxil edilən gəlir və xərc məbləğləri müəssisənin məcmu gəlirlər haqqında hesabatının müvafiq maddələrində açıqlanır.

Düzəlişlər retrospektiv qaydada, lakin maliyyə hesabatlarında təqdim olunan ən erkən dövrə (müəssisənin bu düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi vaxtda) və ya onun başlanmasından sonra yalnız rəhbərliyin nəzərdə tutduğu qaydada istifadə üçün zəruri olan yerə və ya vəziyyətə gətirilmiş əsas vəsaitlərin obyektlərinə tətbiq olunur.

Müəssisə düzəlişlərin ilkin tətbiqinin məcmu təsirini təqdim olunan həmin ən erkən dövrün əvvəlində bölüşdürülməmiş mənfəətin ilkin qalıqına (və ya uyğun olduqda kapitalın digər komponentinə) düzəliş kimi tanıyır.

Bu düzəlişlər daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2022-ci il tarixində başlayan və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MUBS 37-yə düzəlişlər – Böyük öhdəlik daşıyan müqavilələr: Müqavilənin yerinə yetirilməsi xərcləri

Düzəlişlər müəyyən edir ki, “müqavilənin icrası xərci” müqavilə ilə birbaşa bağlı olan xərclərdən ibarətdir. Müqavilə ilə birbaşa bağlı olan xərclərə bu müqavilənin icrası ilə bağlı əlavə xərclər (əmək haqqının ödənilməsi və ya materiallar ilə bağlı birbaşa xərclər), eləcə də müqavilənin icrası ilə birbaşa bağlı olan digər xərclərin (məsələn, müqavilənin icrasında istifadə olunan əsas vəsait obyekti üçün amortizasiya xərcinin bölüşdürülməsi) bölüşdürülməsi aiddir.

Düzəlişlər müəssisənin onları ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində hələ bütün öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi müqavilələrə tətbiq olunur. Müqayisəli məlumatlara düzəliş edilməmişdir. Bunun əvəzinə müəssisə düzəlişlərin ilkin olaraq tətbiq edilməsinin məcmu təsirini ilkin tətbiq tarixində bölüşdürülməmiş mənfəətin ilkin əvvəlində olan qalıqına və müvafiq olduqda kapitalın digər komponentinə düzəliş kimi tanımalıdır.

Düzəlişlər daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2022-ci il tarixində başlayan və ya ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

2018-2023-ci illər üzrə MHBS standartlarına illik düzəlişlər

İllik düzəlişlərə 4 standartda edilən düzəlişlər aiddir.

MHBS 1 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının ilk dəfə qəbul edilməsi

Bu düzəliş standartı öz ana müəssisəsindən sonra ilk dəfə qəbul edən törəmə müəssisəyə məcmu məzənnə fərqlərinin uçotu ilə bağlı əlavə azadolma təqdim edir. Bu düzəliş nəticəsində, əgər konsolidasiya prosedurlarına və ya ana müəssisənin törəmə müəssisəni satın alması kimi müəssisə birləşmələri ilə əlaqədar heç bir düzəliş edilməzsə, MHBS 1-dəki D16(a) azadolmasından istifadə edən törəmə müəssisə indi həmçinin bütün xarici əməliyyatlar üçün məcmu məzənnə fərqlərini ana müəssisənin MHBS standartlarına keçid tarixindən asılı olaraq onun konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilən balans dəyəri ilə ölçməyi seçə bilər. Eyni seçim MHBS-1 dəki D16 a) azadolmasından istifadə edən asılı və ya birgə müəssisələr üçün də mövcuddur.

Düzəliş daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2022-ci il tarixindən başlayan və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Manatı ilə)***MHBS 9 Maliyyə alətləri**

Düzəliş aydınlaşdırır ki, maliyyə öhdəliyinin tanınmasının dayandırılıb-dayandırılmamasını qiymətləndirmək üçün "10 faizlik" testi tətbiq edərkən, müəssisə (borcalan) yalnız onunla kreditor arasında ödənilmiş və ya alınmış məbləğləri, o cümlədən, digərlərinin adından müəssisə və ya borcalan tərəfindən ödənilmiş və ya alınmış vəsaitləri nəzərdə tutur.

Bu düzəliş müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi tarixdə və ya ondan sonra baş vermiş dəyişikliklərə və ya mübadilələrə gələcək dövrlər üzrə tətbiq olunur.

Düzəliş daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2022-ci il tarixindən başlayan və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

MHBS 16 İcarə

Düzəliş icarəyə götürülmüş əmlakın vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün çəkilmiş xərclərin qaytarılması şəklini ləğv edir.

MHBS 16-ya düzəliş yalnız illustrativ nümunəyə aid olduğundan qüvvəyə minmə tarixi qeyd edilmir.

MUBS 41 Kənd təsərrüfatı

Bu düzəlişlə müəssisələr üçün MUBS 41-dəki ədalətli dəyəri hesablayarkən vergi qoyma ilə bağlı nağd pul daxilolmalarının nəzərə alınmaması tələbi ləğv edilir. Bu, daxili uyğunlaşdırılmış pul axınlarından və diskont dərəcələrindən istifadə etmək üçün MUBS 13-dəki ədalətli dəyər ölçülmələrini Ədalətli dəyərin ölçülməsi haqqında MHBS 13-dəki tələblərə uyğunlaşdırır və hesabatı hazırlayanlara daha uyğun ədalətli dəyər ölçülmələri üçün vergidən əvvəlki və ya vergidən sonrakı pul daxilolmalarından və ya diskont dərəcələrindən istifadə edib-etməməyi müəyyən etmək imkanı verir.

Bu düzəliş gələcək dövrlər üzrə yəni müəssisənin bu düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi tarixdə və ya ondan sonrakı ədalətli dəyər qiymətləndirmələri üçün tətbiq olunur.

Düzəliş daha erkən tətbiqinə icazə verilməklə 1 yanvar 2022-ci il tarixindən başlayan və ondan sonrakı illik dövrlər üçün qüvvədədir.

7. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
Nağd pul	3	158
Banklarda olan pul vəsaitləri	7,950	10,458
Digər qurumlarda olan	4,319	3,004
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	12,272	13,620

BOKT "QAFQAZ-KREDİT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

8. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR VƏ AVANSLAR

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər		
-İstehlak kreditləri	1,199,748	1,024,118
-Kənd təsərrüfatı kreditləri	38,861	-
-Ticarət kreditləri	1,190	-
-Xidmət kreditləri	-	-
-Digər	-	113,791
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(138,580)	(129,920)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,101,219	1,007,989

2024-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024			
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat 1 Yanvar tarixinə	23,601	40,096	66,223	129,920
İl ərzində	41,158			
dəyərsizləşmə/(ehtiyatın bərpası)	(2,500)	4,912	7,183	53,253
		(5,271)	(5,269)	(13,040)
Kreditlərin silinməsi	-	-	(31,553)	(31,553)
Dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat 31 Dekabr tarixinə	62,259	39,737	36,584	138,580

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2024-ci il		31 dekabr 2023-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər				
- İstehlak kreditləri	1,199,748	96.8%	1,024,118	90%
- Kənd təsərrüfatı kreditləri	38,861	3.13%	-	0%
- Ticarət kreditləri	1,190	0.07%	-	0%
- Digər	-	0%	113,791	10%
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ehtiyat ayırmalarından əvvəl)	1,239,799	100%	1,137,909	100%

BOKT "QAFQAZ-KREDİT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

9. BİNALAR VƏ AVADANLIQLAR

	Binalar	Mebel Avadanlıqları	Kompüter Avadanlıqları	Nəqliyyat vasitələri	Cəmi
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	32,907	-	-	1,480	34,388
Əlavələr	-	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	-	-	-
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(2,303)	-	-	(370)	(2,673)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə balans dəyəri	30,604	-	-	1,110	31,714
Əlavələr	-	-	-	-	-
Silinmələr	-	-	-	-	-
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(2,142)	-	-	(277)	(2,420)
31 dekabr 2024-ci il tarixinə balans dəyəri	28,461	-	-	833	29,294
31 dekabr 2023-ci il tarixinə ilkin dəyəri	67,992	-	-	18,858	86,850
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(37,388)	-	-	(17,748)	(55,136)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə balans dəyəri	30,604	-	-	1,110	31,714
31 dekabr 2024-ci il tarixinə ilkin dəyəri	67,992	-	-	18,858	86,850
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(39,531)	-	-	(18,025)	(57,556)
31 dekabr 2024-ci il tarixinə balans dəyəri	28,461	-	-	833	29,294

10. QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	Qeyri-maddi aktivlər
31 dekabr 2023-cü il tarixinə balans dəyəri	1,656
Əlavələr	-
Silinmələr	-
Köhnəlmə və amortizasiya ayırmaları	(128)
31 dekabr 2024-ci il tarixinə balans dəyəri	1,528
31 dekabr 2022-ci il tarixinə balans dəyəri	1,421
31 dekabr 2023-ci il tarixinə ilkin dəyəri	4,076
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(2,797)
31 dekabr 2023-ci il tarixinə balans dəyəri	1,279
31 dekabr 2024-ci il tarixinə ilkin dəyəri	4,453
Yığılmış köhnəlmə və amortizasiya	(2,925)

BOKT “QAFQAZ-KREDİT” MMC

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR**
(Azərbaycan Manatı ilə)

31 dekabr 2024-ci il tarixinə balans dəyəri	1,528
--	--------------

11. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
Avans	3,965	
Büdcə üzrə	306	-
Digər aktivlər	620	92
Cəmi digər aktivlər	4,891	92

12. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
Ezam	1,719	-
Əmlak vergisi üzrə	317	2,377
Digər öhdəliklər	20,998	
Cəmi digər öhdəliklər	23,034	2,377

13. NİZAMNAMƏ KAPITALI

	Nizamnamə Kapitalı	Cəmi
31 dekabr 2023-ci il	592,000	592,000
Nizamnamə kapitalının bölüşdürülməmiş mənfəət hesabına artırılması	-	-
31 dekabr 2024-ci il	592,000	592,000

14. FAİZ GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə	357,470	235,264
Banklara yerləşdirilmiş depozitlər üzrə	128	8,197
Cəmi faiz gəlirləri	357,598	243,461
Faiz xərcləri		
Borc götürülmüş vəsaitlər üzrə	(132)	(144)
Cəmi faiz xərcləri	(132)	(144)
Xalis faiz gəlirləri	357,466	243,317

BOKT "QAFQAZ-KREDIT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR
(Azərbaycan Manatı ilə)

15. HAQQ VƏ KOMİSSİYA XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Haqq və komissiya xərcləri:		
Bank komissiya xərcləri	2,071	1,949
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	2,071	1,949

16. DİGƏR GƏLİRLƏR

Digər gəlirlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Cərimələrdən əldə edilən gəlirlər	12,810	3,876
Depozit üzrə faiz gəlirləri	128	
Digər gəlirlər	446	2,678
Cəmi digər gəlirlər	13,384	6,554

17. İNZİBATİ VƏ DİGƏR ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
İşçilərə sərf olunan xərclər	174,495	128,841
Peşəkar xidmətlər	3,872	4,058
İcarə xərcləri	11,619	11,220
İl üzrə amortizasiya ayırmaları	2,548	5,063
Rəbitə xərcləri	3,154	3,929
Ezam xərcləri	4,401	1,742
İnternet	1,233	
Təmir və saxlanma xərcləri	794	1,060
Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər	317	355
Üzvlük haqları	1,500	1,500
Kommunal xərclər	1,208	1,097
Ofis ləvazimatı xərcləri	1,103	844
Sığorta xərcləri	416	476
Reklam xərcləri	350	350
Məhkəmə xərcləri	808	631
Digər xərclər	22,113	49,116
Cəmi inzibati və digər əməliyyat xərcləri	229,931	210,282

18. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Cari mənfəət vergi xərci	13,391	9,933
Cəmi mənfəət vergisi xərci	13,391	9,933

BOKT "QAFQAZ-KREDİT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

BOKT-un mənfəətinə 20% (2014-cu il: 20%) dərəcəsində mənfəət vergisi hesablanmışdır.

Təşkilat, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamlar Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarından fərqlənə bilər.

Bankda bəzi xərclərin vergi mənfəətindən azaldılmamasına və bəzi gəlirlərin vergidən azad olunmasına görə bəzi daimi vergi fərqləri yaranır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və passivlərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2024-ci və 2023-ci il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasındakı fərqlərdən yaranmışdır.

31 dekabr 2024-ci və 2023-ci il tarixlərinə vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardır:

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakı komponentlərdən ibarətdir:

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-ci il tarixində bitən il üzrə
Cari vergi xərci	(15,897)	(8,959)
Təxirə salınmış vergi gəliri	2,506	(974)
Cəmi mənfəət vergisi xərci	(13,391)	(9,933)

	31 dekabr 2024-ci il tarixində bitən il üzrə	31 dekabr 2023-cü il tarixində bitən il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	79,484	44,795
Vergi bazası	20%	20%
Vergi bazasına uyğun hesablanmış vergi xərci	(15,897)	(8,959)
Vergi bazasına təsir edən digər müvəqqəti fərqlər	2,506	(974)
Mənfəət vergisi xərci	(13,391)	(9,933)
Cari mənfəət vergisi xərci	(15,897)	(9,703)
Təxirə salınmış vergi öhdəliyində dəyişikliklər	2,506	(974)
Mənfəət vergisi xərci	(13,391)	(9,933)

	31 dekabr 2024-ci il	31 dekabr 2023-ci il
İlin əvvəlinə təxirə salınmış vergi aktivləri	8,039	(7,065)
Təxirə salınmış vergi gəliri/(xərci)	2,506	(974)
İlin sonuna təxirə salınmış vergi aktivləri	10,545	(8,039)

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİ

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Mənatı ilə)

Təşkilat daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski

Kredit riski. Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Təşkilat kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Təşkilatın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

Maliyyə aləti üzrə əməliyyat aparan bir tərəf öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi nəticəsində digər tərəfə maliyyə zərəri vurduqda, Bank kredit riskinə məruz qalır. Kredit riski Bankın qarşı tərəflərlə həyata keçirdiyi kredit və digər əməliyyatlar nəticəsində ortaya çıxır ki, bu da maliyyə aktivlərinin yaranmasına gətirib çıxarır.

GKZ hesablamalarının mexanizmi aşağıdakı təsvir olunur və əsas elementləri bunlardır:

DE	Defolt ehtimalı müəyyən vaxt civarında defoltun mümkünlüyünün qiymətləndirilməsidir. Defolt, təhlil edilən müddət ərzində müəyyən anda yalnız müvafiq vəsait daha əvvəl uçotdan çıxarılmamış və hələ də portfelə daxil olanda yaranır.
DHRH	Defolt halında riskin həcmi, müqavilədə nəzərdə tutulub-tutulmamasından asılı olmayaraq, əsas və faiz məbləğlərinin qaytarılması, kredit öhdəliyi üzrə gözlənilən vəsaitlərin istifadəsi və yerinə yetirilməmiş ödənişlər üzrə hesablanmış faiz də daxil olmaqla hesabat tarixindən sonra risk həcmində gözlənilən dəyişikliyi nəzərə almaqla gələcək defolt tarixində risk həcmi qiyamətləndirilməsidir.
DHZ	Defolt halında zərər müəyyən zaman defolt yarananda əmələ gələn zərərin qiymətləndirilməsidir. Bu, müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniləcək pul vəsaitləri ilə kreditörün əldə etməyi gözlədiyi pul vəsaitləri arasındakı fərqə əsaslanır. Bu, adətən DHZ faizi kimi ifadə edilir.

Özünün GKZ modelərində Təşkilat geniş miqyaslı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərin qiymətləndirmələrinə inteqrasiya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyərsizləşmə zərərləri və azatətmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərində düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açıqlanır.

Təşkilat hesab edir ki, ilkin tanımadan sonra kredit reytingi əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əhəmiyyətli pisləşmə səviyyəsi seqmentdən seqmentə fərqlənir və 2-ci və 3-cü pillə arasında və ya müəyyən edilmiş litim daxilində dəyişir. Təşkilat həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkan vermək üçün 2-ci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinginin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan müqavilə şərtlərindən asılı olaraq müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Təşkilat maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (kredit üzrə dəyərsizləşmə) əmələ gəldiyini hesab edir. Təşkilat gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstəriləndiyi kimi iş gününün bağlanması səbəbi ilə ödənilməyəndə kassa və banklararası qalıqlarını defolt hesab edir və dərhal tədbirlər görür. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasını keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində

Təşkilat GKZ-ni AYKD aktivləri, kreditin dəyərsizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Təşkilat bütün

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ**MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Manatı ilə)*

digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına GKZ-ni kreditlərin daxili və xarici xüsusiyyətlərinin birləşməsi əsasında məcmu şəkildə hesablayır

GKZ ehtiyatı aktivin müddəti ərzində yaranması gözlənilən kredit zərərlərinə əsaslanır. Lakin əmələ gəldiyi andan kredit riskində əhəmiyyətli artım olmadığı hallarda ehtiyat 12 aylıq gözlənilən kredit zərərinə əsaslanır. 12aGKZ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə alətləri ilə bağlı öhdəliklərin yerinə yetirilməməsindən irəli gələn GKZ-dən ibarətdir.

Hər hesabat dövrünün sonunda Təşkilat, maliyyə alətinin qalan müddəti üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi riskindəki dəyişiklikləri nəzərdən keçirməklə, maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmamasının qiymətləndirilməsi siyasətini tətbiq etmişdir. Yuxarıdakı prosesə əsaslanaraq, Təşkilat kreditləri aşağıdakı kimi qruplaşdırılır:

Mərhələ 1:	Kreditlər ilk dəfə tanınanda, Təşkilat ehtiyatı 12aGKZ əsasında tanıyır. Mərhələ 1-in kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 2-dən yenidən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 2:	Kredit verildiyi andan etibarən kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artanda Təşkilat ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır. Mərhələ 2 kreditlərinə həm də kredit riskinin azaldığı və Mərhələ 3-dən təsnif edilmiş vəsaitlər daxildir.
Mərhələ 3:	Dəyərsizləşmiş hesab olunan kreditlər. Bank ehtiyatı AMəGKZ üzrə tanıyır.
AYKD:	Alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (AYKD) ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləridir. AYKD aktivləri ilkin tanınmada ədalətli dəyərle qeydə alınır və faiz gəliri sonradan krediti nəzərə almaqla düzəliş edilmiş EFD əsasında tanınır. GKZ yalnız gözlənilən kredit zərərlərində sonradan dəyişiklik baş verəndə tanınır və ya ləğv edilir.

BOKT-un Müşahidə Şurasının tərəfindən təsdiqlənmiş Kredit Siyasətinə uyğun olaraq mümkün kredit risklərinin diversifikasiyasını və azaldılmasını təmin etmək üçün kredit portfeli üzrə bəzi limitlər müəyyən edilmişdir.

Bu limitlər aşağıda göstərilir:

1. Biznes və istehlak kreditləri portfeli üzrə limitlər;
2. İqtisadi sektorlar üzrə limitlər;
3. Regionlar üzrə limitlər;
4. Konsentrasiya limitləri; və
5. Təminatın növü üzrə limitlər

Rəhbərlik müntəzəm olaraq bütün limitlərə riayət edilməsinə nəzarət edir və bəzi limitlər (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupuna verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) hər hansı yeni kreditin verilməsindən əvvəl yoxlanılır.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə təşkilatları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir.

Kredit risklərinin idarə edilməsi BOKT-un əməliyyatlarının tərkib hissəsidir. Risklərin idarə edilməsi funksiyası kreditlərin verilməsi və təsdiqlənməsindən onun geri qaytarılmasınadək baş verən kredit prosesinin bütün mərhələlərini əhatə edir.

BOKT-un kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan BOKT-un hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, BOKT-un tətbiq etdiyi reyting sisteminin prinsiplərini və kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

BOKT "QAFQAZ-KREDIT" MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi BOKT-un Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri hər bir biznes vahidi üzrə BOKT-un Rəhbərliyi tərəfindən təsdiqlənmiş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kreditlərin verilməsindən əvvəl Təşkilat, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazaradakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlər üzrə monitoring borcalan üzrə BOKT-un daxili risk reytingini nəzərə alaraq, kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır. Kreditin ödəmə vaxtı keçdikdə, Kredit Müqaviləsinin müddətlərində və şərtlərində, Kredit Sazişində, Girov Müqaviləsində və Azərbaycan Respublikası qanunları və Mülki Məcəlləsində göstərilən vasitələrin köməyi ilə yığılacaq. Ödənişlərin vaxtı gecikdirildiyi halda, Kredit işçisi yaranan vəziyyəti hərtərəfli təhlil edəcək və həmin vəziyyətin qarşısını dərhal almaq üçün borc alanla əlaqə saxlayır. Bundan sonra həmin gecikdirilmiş ödənişlər haqqında kredit işçisi hesabat hazırlayır və bu hesabat baxılması, nəzərdən keçirilməsi və kredit işçisi tərəfindən islahedici tədbirlərin görülməsi haqda təlimatların hazırlanması üçün BOKT-un Kredit Komitəsinə göndərilir. Kredit Komitəsi krediti hər ay nəzərdən keçirir digər əlavə tədbirləri müzakirə edir. Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay aparıldığına görə, bu Təşkilata borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir.

Təşkilat 20,000 AZN məbləğindən yuxarı olan kreditlər üçün girov (daşınmaz əmlak, əsas vəsaitlər, dövrüyyədə olan mallar, qiymətli kağızlar və s.) təminatının alınmasını nəzərdə tutur. Girovun qiymətləndirilməsi müstəqil peşəkar şirkət tərəfindən aparılır.

Bazar riski. Təşkilat bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan (a) valyuta (b) faiz dərəcəsi və (c) pay alətləri üzrə açıq mövqələr ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır

Xarici valyuta riski. Təşkilat Azərbaycan manatına qarşı xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliklərin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar xarici valyuta riskinə məruz qalır. Kredit Komitəsi hər bir valyuta üzrə və ümumilikdə risklərin səviyyəsi ilə əlaqədar günün sonuna, həmçinin bir gün ərzində limitlər müəyyən edir və bu limitlərə gündəlik nəzarət edir. Təşkilat spekulyativ fəaliyyət və ya hecinq məqsədləri üçün hər hansı derivativ alətlərlə əməliyyat aparmır. Bu cür alətlər Azərbaycan Respublikasında geniş yayılmamışdır.

Hesabat dövrünün sonunda BOKT-un məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	31 dekabr 2024-ci il tarixinə			31 dekabr 2023-ci il tarixinə		
	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe	Pul maliyyə aktivləri	Pul maliyyə öhdəlikləri	Mövqe
AZN	12,272	-	12,272	120,572	(83,578)	36,994
ABŞ dolları	-	-	-	-	-	-
Cəmi	12,272	-	12,272	120,572	(83,578)	36,994

Yuxarıdakı cədvəl yalnız maliyyə aktivləri və öhdəlikləri daxildir. Təşkilat hesab edir ki, pay alətləri üzrə investisiyalar və qeyri-pul aktivləri əhəmiyyətli valyuta riskinin yaranmasına gətirib çıxarmır.

Faiz dərəcəsi riski. Təşkilat bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları,

BOKT “QAFQAZ-KREDİT” MMC

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Manatı ilə)

həmçinin, azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. İdarəetmə Komitəsi faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir.

Təşkilat öz maliyyə alətləri üzrə faiz dərəcələrinə nəzarət edir. BOKT-un baş rəhbərliyi tərəfindən təhlil edilmiş hesabatlarla əsaslanan faiz dərəcələri aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

İllik %	31 dekabr 2024-ci il			31 dekabr 2023-ci il		
	AZN	ABŞ dolları	Digər	AZN	ABŞ dolları	Digər
Aktivlər						
Digər banklardan alınacaq vəsaitlər	-	-	-	-	-	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1%-29%			1%-29%	-	-
Öhdəliklər						
Borc götürülmüş vəsaitləri	-	-	-	-	-	-

Yuxarıdakı cədvəldə göstərilən “-” işarəsi BOKT-un müvafiq valyutada aktiv və öhdəliklərə malik olmadığını bildirir.

Coğrafi risk. 31 dekabr 2024-ci il tarixində BOKT-un maliyyə aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	Cəmi
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	12,272	-	12,272
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	1,101,219	-	1,101,219
Banklarda olan depozitlər	-	-	-
Cəmi aktivlər	1,113,491	-	1,113,491
Öhdəliklər			
Maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	-	-	-
Digər öhdəliklər	-	-	-
Cəmi öhdəliklər	-	-	-
Balans üzrə xalis mövqe	1,113,491	-	1,113,491

Aktivlər və öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Azərbaycanlı qarşı tərəflərin ofşor şirkətləri ilə aparılmış əməliyyatlar üzrə qalıqlar həmin qarşı tərəflər ilə qalıqlar kimi “Azərbaycan Respublikası” sütununda göstərilir. Nağd pul, binalar və avadanlıqlar fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ

MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Mənatı ilə)

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik, verilmiş kreditlərin ümumi məbləği xalis aktivlərin 10%-dən yuxarı olan borcalanlar haqqında məlumatları əks etdirən hesabatlara əsasən kredit riski üzrə konsentrasiyaya nəzarət edir və bu cür məlumatları açıqlayır. 31 dekabr 2023-ci və 2019-cu il tarixlərində BOKT-un əhəmiyyətli risk konsentrasiyaları olmamışdır.

Likvidlik riski. Likvidlik riski BOKT-un maliyyə öhdəliklərindən irəli gələn öhdəliklərin yerinə yetirilməsində BOKT-un çətinliklərlə üzləşəcəyi riskdir. Buraya depozitlərin geri götürülməsi tələblərinə cavab vermək və faktiki olaraq ödəmə vaxtı çatmış maliyyə alətləri ilə üzrə digər maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirmək üçün kifayət qədər vəsaitlərin mövcud olması aiddir. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. BOKT-un Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu maliyyə təşkilatlarının idarə olunması üçün əsas amillərdir.

Likvidlik risklərinin idarə edilməsi məqsədilə, Təşkilat aktiv/öhdəliklərin idarə edilməsi prosesinin bir hissəsi kimi bankların əməliyyatları üzrə gözlənilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə hər gün nəzarət edir.

BOKT-un likvidlik siyasəti aşağıdakılardan ibarətdir:

- Pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və müxtəlif vaxt çərçivələrində likvidliyin təmin edilməsi üçün lazımi likvid aktivlərin səviyyəsinin saxlanması;
- BOKT-un strateji məqsədlərinə uyğun maliyyə planının hazırlanması;
- Müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrinin saxlanması və beləliklə, BOKT-un ölkədaxili və xarici mənbələrdən borc almaq imkanlarının artırılması;
- Yüksək likvidli və yüksək keyfiyyətli aktivlərin saxlanması;
- Məhsul bazasının vaxt çərçivələrində mövcud maliyyələşdirmə mənbələrinə uyğunlaşdırılması;
- Aktiv və öhdəliklər strukturunun vaxt çərçivələrində daimi monitorinqi.

Təşkilat aşağıda göstəriləyi kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	Tələb edilən və 1 aydan az	1-6 ay ərzində	6-12 ay ərzində	12 aydan 5 ilədək	5 ildən çox	Cəmi
31 dekabr 2024-ci il						
Maliyyə aktivləri	12,272	-	48,219	1,191,580	-	1,252,071
Maliyyə öhdəlikləri	-	-	-	-	-	-
Gözlənilən ödəmə müddətlərinə əsasən cəmi						
likvidlik çatışmazlığı	12,272	-	48,219	1,191,580	-	1,252,071

BOKT-un Rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu BOKT-un idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakterli daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, BOKT-un likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərliyin fikrincə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən maliyyə institutları üçün mövcud olan əlverişli makroiqtisadi şərait, pul vəsaitləri üzrə müsbət daxilolmalar, əməliyyatların gəlirliliyi və tələb olunduqda

**31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR***(Azərbaycan Mənatı ilə)*

mövcud olan maliyyə resurslarından istifadə nəticəsində likvidlik üzrə uyğunsuzluqdan yaranan risklər əhəmiyyətli dərəcədə azalır.

20. KAPİTALIN İDARƏEDİLMƏSİ

Kapitalın idarə olunmasında BOKT-un məqsədi ARMB-nin kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, BOKT-un fasiləsiz fəaliyyət göstərmək üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

21. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Təşkilata qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, BOKT-un Rəhbərliyi öz təxminlərinə, eləcə də daxili və kənar peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. BOKT-un əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq dövlət vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər.

Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyən edərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Təşkilata qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanıla bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2023-ci və 2019-cu il tarixlərində BOKT-un binaları və avadanlıqları ilə əlaqədar kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

22. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir.

Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Təşkilat tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmi məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Təşkilat müəyyən qiymətləndirmə üsulları ilə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini açıqlamaq üçün aşağıdakı qiymətləndirmə səviyyələrindən istifadə edir:

Səviyyə 1: fəal bazarda alınıb-satılan maliyyə alətlərinin (ictimai satışa çıxarılan törəmələr, ticarət və satıla bilən qiymətli kağızlar və s.) ədalətli dəyəri hesabat dövrünün sonunda bazar qiymətlərinə əsaslanır. Təşkilat tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivləri üçün istifadə olunan bazar qiyməti cari təklif qiymətini əks etdirir. Bu alətlər 1-ci səviyyəyə daxil edilir.

Səviyyə 2: fəal bazarda alınıb-satıla bilməyən maliyyə alətlərinin (hesabdan əlavə törəmələr) ədalətli dəyəri müəssisənin təxminlərinə daha az etibar edərək və mümkün qədər müşahidə edilən bazar məlumatlarına

31 DEKABR 2024-Cİ İL TARİXİNDƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI ÜZRƏ QEYDLƏR

(Azərbaycan Mənatı ilə)

əsaslanan qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edilir. Ədalətli dəyər aləti tələb olunan bütün əhəmiyyətli müşahidələr mövcuddursa, alət 2-ci səviyyəyə aid edilir.

Səviyyə 3: Bir və ya daha çox əhəmiyyətli amillər müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanıbilmirsə, bu maliyyə aləti 3-cü səviyyəyə aid edilir. Bu hal bazara çıxarılmamış qiymətli kağızlar üçün nəzərdə tutulur.

Likvid və ya qısa müddətli (üç aydan az) maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin balans dəyərinin onların ədalətli dəyərilə eyni olduğu güman edilir. Müştərilərə verilmiş kreditlər istisna olmaqla BOKT-un maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri likvid hesab olunur və ya hesabat tarixindən etibarən üç ay ərzində müddətinin tamamlanması gözlənilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin ədalətli dəyəri ilk analoji maliyyə aktivləri üçün cari bazarda təklif olunan və tanınan faiz dərəcələri müqayisə olunaraq təxmin edilir. 31 dekabr tarixinə mövcud olan kreditlərin əksər hissəsi həmin tarixdə bitən dövrün 12 ayı ərzində və bazar faiz dərəcələri ilə verilmişdir, 2023-ci ildə verilən kreditlərin müqavilə üzrə faiz dərəcələri isə 31 dekabr 2019-cu il tarixinə olan bazar faiz dərəcələrinə yaxın qiymətləndirilir. Belə ki, onların balans dəyəri ədalətli dəyərinə bərabər hesab edilir.

23. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN QIYMƏTLƏNDİRMƏ KATEQORİYALARI ÜZRƏ TƏQDİM EDİLMƏSİ

BMS 39, *Maliyyə Alətləri: Tanınması və Qiymətləndirilməsi* Standartına uyğun olaraq Təşkilat maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) kreditlər və debitor borcları; (b) satıla bilən maliyyə aktivləri; (c) ödəniş tarixinədək saxlanılan maliyyə aktivləri və (d) mənfəət və zərər ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri ("MZƏD"). "Mənfəət və zərər ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivləri" kateqoriyası iki alt-kateqoriyaya bölünür: (i) ilkin uçot zamanı bu kateqoriyaya aid edilmiş aktivlər və (ii) satış üçün maliyyə aktivləri.

Bütün maliyyə aktivləri kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına aiddir.

Bütün maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

24. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni qrupun nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa diqqət yetirilir.

31 dekabr 2024-ci və 31 dekabr 2023-ci il tarixlərinə əlaqəli tərəflərlə kredit əməliyyatları üzrə qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2024		31 dekabr 2023	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesablarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesablarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		1,239,799		-
- səhmdarlar və bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	70,280		-	
- bankın inzibatçı işçiləri	58,500		-	

BOKT-un aidiyyəti şəxslər ilə əlaqədar əməliyyatların həcmi ümumi kredit portfelinin 10.4%-i təşkil edir.

25. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏƏHHÜDLƏR

Əməliyyat mühiti - Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələrin bazarları inkişaf etmiş ölkələrlə müqayisədə müxtəlif risklərə, o cümlədən iqtisadi, siyasi və sosial, habelə hüquq və qanunvericiliklə bağlı risklərə daha çox məruz qalır. Azərbaycanda biznes fəaliyyətinə təsir edən qanun və qaydalar sürətlə dəyişməkdədir, vergi qanunvericiliyi və tənzimləyici baza müxtəlif formada şərh olunur. Azərbaycanın gələcək iqtisadi kursuna dövlət tərəfindən qəbul edilən fiskal və monetar siyasətlər, eləcə də hüquq, idarəetmə və siyasi sahələrdə aparılan islahatlar və dəyişikliklər mühüm təsir göstərir.

Azərbaycan iri həcmdə neft və qaz hasilatı və ixracatı həyata keçiriyindən onun iqtisadiyyatı dünya bazarındakı neft və qazın qiymətindən xüsusilə asılıdır.

COVID-19 pandemiyasının başlanması

2024-ci ildə həm dünyanın digər ölkələrinə yayılmış və COVID-19 kimi tanınan pandemiyanın davam etməsi ilə əlaqədar neftə olan tələbatın qəfil azalması nəticəsində xam neftin qiymətlərində düşüş davam etdi. Bu hadisələr xam neftin 11 mart 2023-ci il tarixində Dünya Səhiyyə BOKT-unun yeni koronavirusun səbəb olduğu respirator xəstəliyi pandemiya kimi elan etməsi ilə oldu. İlk olaraq 2019-cu ilin sonlarında aşkar olunmuş və hazırda COVID-19 kimi tanınan xəstəlik dünya üzrə minlərlə insanın həyatına təsir etmişdir. Bir çox ölkələr, eləcə də Azərbaycan xəstəliklə mübarizə üçün bir sıra qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçirmişdir.

Hesabat ili və hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində baş verən hadisələr Şirkətin əməliyyatlarına mühüm təsir göstərməmişdir. Dövlət tərəfindən tətbiq edilən karantin rejimi ərzində Şirkətin işçiləri həm şirkətin ofisindən həm də uzaqdan işləmişlər. Uzaqdan iş rejimi şirkətin normal əməliyyat fəaliyyətinə ciddi təsir göstərməmişdir. Müştərilərin ödəniş qabiliyyətində müəyyən dərəcədə zəifləmə müşahidə olunmuşdur, lakin bu Şirkətin fəaliyyətinə mühüm risk yaratmır və rəhbərlik tərəfindən bu vəziyyətin müvəqqəti xarakter daşdığı zənn edilir. Rəhbərlik vəziyyətə nəzarəti davam etdirir. Gələcəkdə Şirkətin əməliyyat nəticələrinin, pul vəsaitlərinin hərəkətinin və maliyyə vəziyyətinin neqativ təsirə məruz qalma ehtimalı olsa da, həmin təsirin həcmi hazırda dəqiq şəkildə qiymətləndirmək mümkün deyildir.

Məhkəmə prosesləri – Şirkət vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyəti müddətində müştərilər və müqavilə tərəflərinin irəli sürdüyü iddialarla üzləşir. Rəhbərlik düşünür ki, heç bir hesablanmamış mühüm itkilər yaranmayacaq və bu səbəbdən də hazırkı maliyyə hesabatlarında ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır.

Vergi qoyma - Azərbaycan Respublikasında vergi sistemi inkişaf etməkdə davam edir və bu qanunvericilikdə davamlı dəyişikliklər, rəsmi bəyannamələr və məhkəmə qərarları ilə xarakterizə olunur ki, bunlar da bəzən ziddiyyətli olmaqla vergi orqanları tərəfindən müxtəlif cür şərh edilir. Vergilər ciddi cərimələr, penyalar və faiz cərimələri tətbiq etmək səlahiyyətləri olan bir sıra orqanlar tərəfindən yoxlanılır və araşdırılır. Vergi ili vergi orqanları tərəfindən sonrakı 3 təqvim ili ərzində yoxlanıla bilər; lakin bəzi hallarda vergi ili daha uzun müddətə açıq qala bilər. Azərbaycan Respublikasındakı son hadisələr vergi orqanlarının vergi qanunvericiliyinin şərh edilməsi və tətbiqi zamanı daha sərt mövqe tutduqlarını göstərir.

Bu hallar Azərbaycan Respublikasında başqa ölkələrlə müqayisədə daha əhəmiyyətli vergi riskləri yarada bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, o, Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi, rəsmi bəyannamələr və digər məhkəmə qərarları ilə bağlı öz qənaətinə əsaslanmaqla bütün vergi öhdəliklərini yerinə yetirmişdir. Lakin, müvafiq orqanların şərtləri fərqli ola bilər və həmin orqanlar öz şərtlərini müvəffəqiyyətlə tətbiq etdiyi təqdirdə onların maliyyə hesabatlarına mühüm təsiri ola bilər.

26. BALANS TARİXİNDƏN SONRA BAŞ VERƏN HADİSƏLƏR

Hesabat tarixindən sonra maliyyə hesabatlarına təsir edən hər hansı mühüm düzəliş olunan və ya düzəliş olunmayan hadisələr olmamışdır.

Ukrayna-Rusiya müharibəsinin başlanması

2022-ci ilin 23 fevral tarixində Rusiya dövləti tərəfindən Ukrayna dövlətinə hücum nəticəsində müharibə elan edildi və bir çox qərb dövlətləri həmçinin Amerika Birləşmiş Ştatları və Avropa Birliyi dövlətləri tərəfindən müharibənin bitməsi üçün Rusiya dövlətinə təzyiq edildi və bir çox siyasi və iqtisadi sanksiyalar tətbiq edildi. İqtisadi sanksiyalar özündə daha çox maliyyə sahəsi üzrə Rusiya dövlətinin bəzi banklarında pul köçürmələri və maliyyə-kredit əməliyyatlarının durdurulmasını əhatə edir. Məhz, Rusiya banklarına qarşı sanksiyalar heç də Azərbaycan iqtisadiyyatına təsirsiz ötüşməyəcək. Nəzərə alsaq ki, Rusiya dövlətində Azərbaycandan işçi miqrasiyası çox sayıdadır və onlar mütamadi olaraq Azərbaycan banklarına pul köçürməsi edirlər. Nəticədə, pul köçürmələrinin kəskin azalması ilə dövrüyyədə olan pul kütləsinin azalması və biznes mühitinə mənfi təsirini göstərmə ehtimalı yüksəkdir. Nəticə etibarilə maliyyə bazarında kredit risklərinin artması ilə portfelin yığılmasına təsir göstərə bilər. Bu isə öz növbəsində kredit təşkilatlarının kredit portfelində ödənişlərin gecikməsi və heç ödənilməməsi ilə nəticələnə bilər. Bu məqsəd ilə Azərbaycan dövləti və Mərkəzi Bank pul-kredit siyasətində bir sıra tənzimləyici tədbirlər görür.

27. MALİYYƏ HESABATLARININ TƏSDİQ OLUNMASI

Maliyyə hesabatları 7 may 2025- ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiq olunmuşdur.